

TOIMINTAMALLIT LASTEN OSALLISTAVISSA VAPAA-AJAN RYHMISSÄ

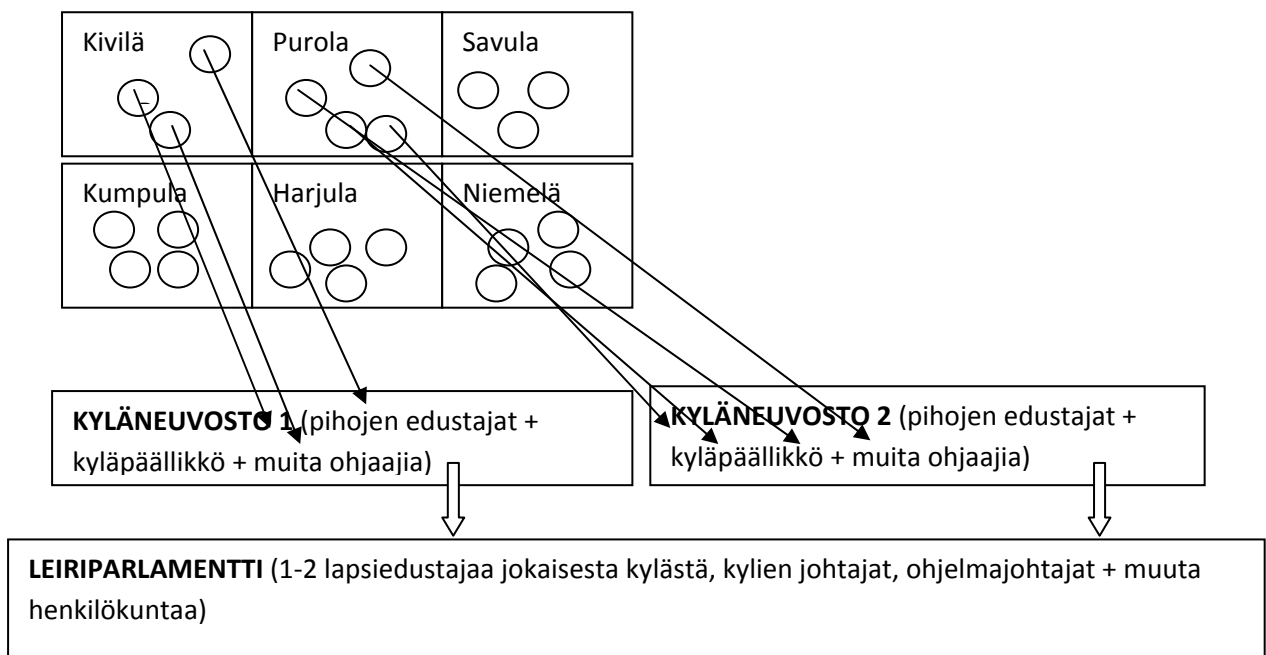
1. MALLI: LEIRIPARLAMENTTI

Mallin toiminnan peruseriaatteet

Malli on kehitetty ja testattu viiden päivän Sankarit-suurleirillä kesällä 2007. Leirille osallistui 2000 10–12-vuotiasta tyttöä ja poikaa.

Leirillä muodostettiin kuusi eri kylää, joille oli annettu jokaiselle oma nimi (**Kivilä**, **Purola**, **Savula**, **Kumpula**, **Harjula ja Niemelä**). Savulan toiminta tapahtui pääsääntöisesti Purolan kanssa yhdessä. Jokainen kylä taas muodostui pihoista eli pienemmistä ryhmistä. Lapset oli jaettu valmiiksi kyliin ja pihoihin sen perusteella, mistä päin Suomea he tulivat.

Saapumispäivänä **jokainen piha** valitsi keskuudestaan 10–12 –vuotiaan tytön tai pojan edustamaan itseään oman **kylän kyläneuvostossa**. Valinta tehtiin varsin vaihtelevasti eri tavoilla, lippuäänestyksellä tai muulla sopivaksi katsotulla tavalla. Valinta tapahtui oman ryhmän yksinkertaisella äänntenemmistöllä.

Kyläneuvostot kokoontuivat päivittäin lounaan jälkeen keskustelemaan leirin ohjelmasta, huollosta, järjestelyistä jne. Kyläneuvostoon kuuluivat pihojen edustajien lisäksi kyläpäällikkö sekä muita tarvittavia henkilöitä kylän organisaatiosta. Näin leiriläisten mielipide ja ilmapiiri välittyi kylän organisaatiolle. Kyläneuvostot tekivät ehdotuksia ja toivomuksia, jotka vietiin lapsiedustajien toimesta koko leirin leiriparlamenttiin. Mikäli asiat koskivat vain omaa kylää, voitiin päätöksiä tehdä jo sillä tasolla.

Leiriparlamenttiin kuului yhdestä kahteen lapsiedustajaa kustakin kylästä, kylien johtajat ja ohjelmajohtajat, leirin johtaja, ohjelmajohtaja, järjestelyvastaava sekä tarvittaessa muita keskusleirin henkilökuntaa. Leiriläisten edustajat vaihtuivat joissakin kylissä leirin aikana, koska kyseiset kylät halusivat antaa useammalle mahdollisuuden osallistua. Toisaalta vaihdos antoi mahdollisuuden leiriparlamentin jäsenille osallistua muuhun toimintaan, joka ajoittui leiriparlamentin kokoontumisaikoihin.

Kyläneuvostot valitsivat keskuudestaan ensimmäisessä kokouksessaan tulopäivänä (päivällisen jälkeen) edustajansa leiriparlamenttiin. Valinta tapahtui yksinkertaisella ääntenemmistöllä. Osissa kylissä ei valintaa suoritettu ensimmäisenä päivänä leirin rakentelukiireiden vuoksi vaan vasta ennen ensimmäistä leiriparlamentin kokousta.

Kylien ja pihojen edustajat pääsivät vaikuttamaan koko leirin toteutukseen leirin aikana. Heillä oli oikeus kertoa mielipiteensä oikeastaan kaikesta leiriin liittyvästä toiminnasta ohjelmasta huoltoon. Leiriläisten edustajat olivat mukana koko leirin päätöksen teossa. Leirillä ei ollut mitään "varjokokousta", jossa ohjaajat olisivat "oikeasti" päättäneet leirin asioista vaan leiriparlamentti toimi leirin aikana leirin päätoimikuntana.

Leirin luonteen vuoksi ja leiriläisten ryhmien kokoamisen aikataulun vuoksi edustajat eivät voineet osallistua leirin ennakkosuunnitteluun vaan sen tekivät päätoimiset ohjaajat. Ryhmät koottiin vasta kevään ja kesän alkaessa. Yhteydenpito ilmoittautuneisiin ei ollut säännöllistä ennen leiriä.

Leiriparlamentin istunnot veti leirillä leirin johtaja. Jokaisella oli istuntojen aikana mahdollisuus kertoa kuulumiset omista kylistään ja tehdä aloitteita. Leiriläiset osallistuivat keskusteluihin aktiivisesti ja antaen erittäin arvokkaan osansa leirin kehittämiseen. Aloitteista keskusteltiin ja niihin palattiin seuraavissa istunnoissa. Näin voitiin todeta oliko edustajien esille tuomiin juttuihin puututtu.

Mallin soveltaminen

Tämä malli sopii käytettäväksi erinomaisesti varsinkin isoilla lasten leireillä, mutta soveltaen myös pienemmälle ryhmälle. Pienemmällä leirillä "kyläneuvostot"- portaan voi jättää väliin ja valita suoraan leiriparlamenttiin joko koko ryhmästä tai esim. telttakunnittain. 2000 lapsen kanssa keskustelu ja päätöksenteko leiriä koskevista asioista on mahdotonta, ellei ole luotu "edustuksellista järjestelmää", josta tämä malli on esimerkinä. Lapset oppivat olemaan jonkun tietyn ryhmän edustajana ja äänitorvena ja oppivat olemaan mukana päättämässä kaikkia leiriläisiä koskevista asioista.

Kehittämisehdotukset / huomioitavaa

Valittaessa edustajia leiriparlamenttiin (tai kyläneuvostoon) on huomioitava, että ennen valintoja lasten kanssa käydään läpi

1) Mistä on kysymys, miksi valintoja tehdään

2) Mitä kuuluu valittavan edustajan tehtäviin

3) Kuka olisi halukas tehtävään

4) Halukkaat asettuvat ehdolle ja heistä äänestetään

Leirin suunnitteluun olisi hyvä saada mukaan lasten edustus jossain muodossa. Lasten ottamiseen mukaan leiri-ohjelman ja leirijärjestelyjen suunnitteluun jo ennen leiriä laajentaisi lasten vaikuttamismahdollisuuksia ja toisi perspektiiviä siihen, mitä kaikkea on päätettävä jo ennen leiriä. Suunnitteluvaiheen toteuttaminen on usein kuitenkin käytännön järjestelysystä vaikeaa, leirille tulevat lapset eivät tule kiinteistä ryhmistä vaan ryhmät kootaan leiriä varten. Suunnittelun loppusuoralla voisi olla mahdollista saada yhteys ilmoittautuneisiin leiriläisiin ja kuulla heidän mielipiteensä. Tällöin mielipiteiden kuulemisen tulee tapahtua siten, että kysyttävät asiat on etukäteen tarkkaan mietitty ja suunniteltu ja kysymykset esitetään kaikille lapsille samanlaisina. Myös verkkosivut tarjoavat mahdollisuuden lasten osallisuudelle leirin suunnitteluvaiheessa. Keskustelu- ja palauteosioita leirin verkkosivuilla tulee kehittää tähän suuntaan.

Ohjaajien sitouttaminen toimintatapaan ennen leiriä on olennaista leirin onnistumisen kannalta. Ohjaajilla täytyy olla selkeä ja yhteinen mielikuva toimintatavasta ja sen toteuttamisesta sekä halua toteuttaa sitä.

Kyläneuvostojen ja leiriparlamentin päätösten tiedottamiseen kaikille leiriläisille on kiinnitettävä huomiota. Tarkoitus kuitenkin on, että kyläneuvostojen ja leiriparlamentin edustajat vievät viestiä kumpaankin suuntaan ja puhuvat ”kaikkien lasten suulla”. Raportista ei käynyt ilmi, kuinka esim. kyläneuvostossa päätetyistä asioista tiedotettiin omalle kylälle tai millä perusteella he keräsivät ehdotuksia neuvostossa käsiteltäväksi.

Leiriparlamentista ei kannata tehdä liian raskasta rakennetta, vaan se olisi luotava mahdollisimman joustavaksi. Kyse on kuitenkin suhteellisen lyhyestä ajanjaksosta. Etukäteen suunniteltu ohjelma on myös luotava niin joustavaksi, että siihen on mahdollisuus leirin aikana tehdä muutoksia. Ohjelmaan voisi luoda jo valmiiksi ”aukkoja” tai vaihto-ehtoja, jotka päätetään leirin kuluessa yhdessä leiriläisten kanssa.